

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 177/09-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. H., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom orgánov činných v jeho trestnej veci, ako aj základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Špeciálneho súdu sp. zn. PK 1 Tš 19/2006 z 21. februára 2007, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Toš 8/2007 z 3. mája 2007 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo Vš 5/2007 z 26. januára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2009 doručená sťažnosť J. H., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom orgánov činných v jeho trestnej veci, ako aj základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy rozsudkom Špeciálneho súdu sp. zn. PK 1 Tš/19/2006 z 21. februára

2007 (ďalej aj „rozsudok z 21. februára 2007“), rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Toš 8/2007 z 3. mája 2007 (ďalej aj „rozsudok z 3. mája 2007“) a rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo Vš 5/2007 z 26. januára 2009 (ďalej aj „rozhodnutie z 26. januára 2009“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol 30. januára 2006 zastavený dvomi policajtmi Obvodného oddelenia Policajného zboru Š. (ďalej len „obvodné oddelenie“), ktorí vykonali prehliadku jeho motorového vozidla. Sťažovateľ im odovzdal dva kusy metanfetamínu, ktorý zakúpil „*len pre svoju potrebu*“.

Policajti sťažovateľa po jeho zadržaní nepoučili o jeho právach v súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Podľa sťažovateľa policajti vykonali prehliadku jeho motorového vozidla bez jeho prítomnosti, ako aj bez prítomnosti jeho obhajcu ihneď na mieste jeho zadržania a následne aj na obvodnom oddelení, a preto „*nič policajtom nebránilo v tom, aby svojvoľne ovplyvňovali skutočnosti*“. V motorovom vozidle sťažovateľa boli následne až pri tretej prehliadke nájdené jemu neznáme náboje. Podľa sťažovateľa uvedené náboje boli do jeho motorového vozidla podstrčené, o čom svedčí fakt, že policajti, ktorí ho zadržali, vo svojich troch svedeckých výpovediach pred vyšetrovateľom o nájdených nábojoch vypovedali len vo svojej druhej výpovedi uskutočnenej 31. januára 2006, pričom je „*nepochybné, že ich výpovede usmerňovali a ovplyvňovali a viedli k tomu, ako majú vypovedať*“, pretože sú až „*podozrivo rovnaké*“.

Podľa sťažovateľa policajti klamú aj vo veci úplatku, ktorý im mal ponúknuť ihneď pri jeho zadržaní, a následne i na obvodnom oddelení. To, že sa takýto skutok nestal, podľa sťažovateľa preukazujú zvukové záznamy z komunikácie policajtov a operátora.

Policajti konali v prípade sťažovateľa protizákonne aj v čase, keď bol eskortovaný do Ústavu na výkon väzby L. Počas jeho eskorty boli u neho nájdené dve striekačky s obsahom drogy, ktorú on sám nemohol „*mať fyzicky u seba od času zadržania, umiestnenia do policajnej cely, odovzdania do CPZ cely až po eskortu do väzby L.*“. V tejto súvislosti

sťažovateľ poukázal na viaceré prehliadky, ktoré od svojho zadržania musel absolvovať vrátane dvakrát vykonanej prehliadky služobným psom, a taktiež na skutočnosť, že zadržané striekačky boli následne pol roka uložené na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru D. S. v „nezabezpečenej skrinke“ namiesto toho, aby boli odovzdané vyšetrovateľovi na ďalšie konanie. Pre tento skutok bolo proti sťažovateľovi vznesené vyšetrovateľom obvinenie až 13. marca 2006.

Sťažovateľ bol v priebehu uvedeného konania „nútený“ podávať rôzne sťažnosti. Naposledy podal sťažnosť na konanie policajtov 31. augusta 2008 priamo do zápisnice vyšetrovateľa pri úkone oboznámenia sa so spisovým materiálom o výsledkoch vyšetrovania. Z uznesenia Úradu inšpekčnej služby Policajného zboru B. sp. zn. ČVS: UIS-174/OZ-SV-2006 z 13. októbra 2006 vyplýva, že:

„- v postupe príslušníkov polície došlo k pochybeniam v postupe vykonávania služobných zákrokov,

- došlo k porušeniu povinnosti PZ,

- porušenie povinnosti v nedôsledných kontrolách v nariadeniach MV SR a PPZ,

- porušili povinnosti o súčinnosti v trestnom konaní uvedené v N MV SR.“

Z uvedeného uznesenia je podľa sťažovateľa zrejmé, že policajti „nezabezpečili dôkazy pre trestné konanie zákonným spôsobom vyplývajúcim z ich služobnej povinnosti“, a preto takto získané dôkazy nebolo možné v trestnom konaní proti nemu použiť.

Špeciálny súd, ktorý následne vo veci sťažovateľa rozhodoval „*nezahliadol nezákonné zaistenie dôkazov, nesprávne hodnotenie a posúdenie dôkazov v obžalobe, ale ešte aj sám v tejto veci pochybným spôsobom konal*“, o čom svedčí odôvodnenie jeho rozhodnutia. Vo svojom rozsudku Špeciálny súd „*hodnotil v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku, Trestného zákona a ustanoveniami pre súdne konanie kde v rozsudku špatne uviedol dátumy rozsudkov a skutkov, špatne posúdil väzbu za výkon trestu, špatne posúdil súhrnný trest za úhrnný trest na str. 4 posledný odstavec a na str. 13 a 14 rozsudku*“, zle zhodnotil výpovede jednotlivých svedkov, a taktiež „*neodborným hodnotením skutkového stavu dokázal... zdôvodňovať, že skutok sa stal tak ako ho predložila*

obžaloba tým, že mu úplne stačilo, aby vec nájdená u mňa (sťažovateľa, pozn.) bola postačujúca na neomylné rozhodnutie, že vec je moja (sťažovateľova, pozn.)...“, ďalej taktiež nesprávne zhodnotil dôkazy, keď priznanie sťažovateľa „*k dvom striekačkám*“ použil ako „*zásadný pilier celého dokazovania*“, čím „*spochybnil a vylúčil*“ akúkoľvek sťažovateľovu „*námietku a obhajobu*“. Na viacerých miestach svojho rozsudku sa Špeciálny súd odvoláva na fotodokumentáciu z miesta zadržania, avšak takáto dokumentácia podľa sťažovateľa vôbec nebola vykonaná. Sťažovateľ je toho názoru, že rozhodnutie Špeciálneho súdu je založené na vykonštruovaných dôkazoch. Napokon podľa sťažovateľa Špeciálny súd pochybil aj v tom, že rozhodol vo veci, v ktorej bol príslušný konať Okresný súd Dunajská Streda.

Rovnako aj na konanie pred najvyšším súdom má sťažovateľ „*obdobný názor*“. Najvyšší súd svoje „*odôvodnenie zo dňa 3. 5. 2007 sp. zn. 1 Toš 8/2007 a zo dňa 26. 1. 2009 sp. zn. 1 Tdo Vš 5/2007* výslovne iba okopíroval z odôvodnenia Špeciálneho súdu a teda sa nijako nezapodieval dôsledným preštudovaním spisového materiálu“.

Na základe uvedeného podľa sťažovateľa možno konštatovať, že došlo k porušeniu jeho základných práv podľa ústavy.

Pri zadržaní policajtmí nebol poučený o svojich právach v rozpore s ustanoveniami čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a Špeciálny súd porušil jeho základné práva podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy.

Ústavnému súdu sťažovateľ v závere svojej sťažnosti navrhol, aby „*zrušil rozsudok Špeciálneho súdu PK 1 Tš/19/2006 zo dňa 21. 2. 2007, rozsudok Najvyššieho súdu 1 Toš 8/2007 zo dňa 3. 5. 2007 a rozsudok Najvyššieho súdu 1 Tdo Vš 5/2007 zo dňa 26. 1. 2009 a neodkladne moju osobu prepustil na slobodu*“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom orgánov činných v jeho trestnej veci, ako aj základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy rozsudkom Špeciálneho súdu z 21. februára 2007, ako aj rozsudkom najvyššieho súdu z 3. mája 2007 a rozhodnutím najvyššieho súdu z 26. januára 2009.

II.A K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv postupom orgánov činných v trestnom konaní a rozsudkom Špeciálneho súdu z 21. februára 2007

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok“) obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať.

Podľa § 306 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1.

Podľa § 321 a) až e) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj

a) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby,

b) pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie,

c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy,

d) ak bolo napadnutým rozsudkom porušené ustanovenie Trestného zákona,

e) ak je uložený trest neprimeraný.

Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že proti nesprávnemu postupu orgánov činných v trestnom konaní sa mal sťažovateľ možnosť účinne brániť využitím svojich práv obhajoby v rámci konania pred Špeciálnym súdom, a proti rozsudku Špeciálneho súdu z 21. februára 2007 mal sťažovateľ možnosť podať odvolanie najvyššiemu súdu, v právomoci ktorého bolo posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, ako aj posúdenie prípadných procesných pochybení Špeciálneho súdu v konaní. Sťažovateľ teda realizáciou svojich obhajobných práv v priebehu trestného konania mal ako obžalovaný možnosť účinným spôsobom namietať porušenie svojich práv, a preto ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

II.B K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv rozsudkom najvyššieho súdu z 3. mája 2007 a rozhodnutím najvyššieho súdu z 26. januára 2009

Podľa zistenia ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. januára 2009 týkajúce sa sťažovateľom podaného dovolania proti právoplatnému rozsudku najvyššieho súdu z 3. mája 2007 bolo sťažovateľovi doručené 6. februára 2009. Sťažnosť sťažovateľa bola na poštovú prepravu podaná 16. apríla 2009 a ústavnému súdu doručená 22. apríla 2009.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Pretože podľa Trestného poriadku nemusí byť právoplatnosť rozhodnutia tak tesne spätá s jeho doručením, ako je tomu napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku, ústavný súd už v uznesení sp. zn. III. ÚS 186/02 z 28. novembra 2002 vyslovil: „Lehota dvoch mesiacov na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ktorá sa pri rozhodnutí počíta od jeho právoplatnosti, by mala vyjadrovať dobu, ktorá je postačujúca pre uplatnenie účinnej ústavnej ochrany sťažovateľom a zároveň rešpektuje aj princíp právnej istoty. Aby uvedené požiadavky splnila, môže začať plynúť len vtedy, pokiaľ bolo právoplatné rozhodnutie sťažovateľovi náležite oznámené. Ak sa tak nestalo, táto lehota nemôže začať plynúť.“

Pretože proti rozhodnutiu najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho Trestný poriadok nepripúšťa žiadny opravný prostriedok, stalo sa právoplatným a vykonateľným (§ 392 ods. 2 Trestného poriadku) jeho vyhlásením 26. januára 2009.

Rozhodnutie najvyššieho súdu z 26. januára 2009 muselo byť v odpise doručené sťažovateľovi už preto, lebo ním bolo rozhodnuté o opravnom prostriedku (dovolaní) a sťažovateľa sa priamo dotýkalo. Od doručenia tohto rozhodnutia mal preto sťažovateľ

k dispozícii lehotu dvoch mesiacov, ktorá bola postačujúca na uplatnenie účinnej ústavnej ochrany (vrátane porady s právnym zástupcom) a rešpektovala tiež princíp právnej istoty.

S poukazom aj na právne názory, ktoré ústavný súd vyslovil už v uznesení sp. zn. III. ÚS 186/02 z 28. novembra 2002 (obdobne uznesenie sp. zn. III. ÚS 90/03 z 26. marca 2003), pri právoplatnom rozhodnutí podľa Trestného poriadku, ktoré sa sťažovateľovi v odpise doručuje a ktorým mali byť porušené jeho základné práva alebo slobody, je pre začiatok plynutia lehoty dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodujúce doručenie odpisu tohto rozhodnutia sťažovateľovi, nie však jeho právnomu zástupcovi.

O rozhodnutí najvyššieho súdu z 26. januára 2009 a jeho obsahu sa sťažovateľ nepochybne dozvedel až po doručení odpisu tohto uznesenia 6. februára 2009.

Keďže sťažnosť sťažovateľa bola podaná na poštovú prepravu až 16. apríla 2009, je zrejmé, že v časti namietaného porušenia označených práv rozsudkom najvyššieho súdu z 3. mája 2007 a rozhodnutím najvyššieho súdu z 26. januára 2009 bola podaná po uplynutí lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

II.C Záver

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2009